

ЕКСКЛЮЗИВНІ ЧИННИКИ І РЕГІОНАЛЬНІ БАР'ЄРИ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ГІБРИДИЗАЦІЇ

Степан ВОВКАНИЧ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4183-7857>

доктор економічних наук, професор,

провідний науковий співробітник

Інститут регіональних досліджень НАН України,

вул. Козельницька, 4, 79026, м. Львів, Україна

e-mail: lsvovkanych@gmail.com

У статті чи не вперше аналізується модель державотворення, де нація розглядається як така, що усвідомила свою національну ідею майбутнього розвитку. Постулюється, що спираючись на цю Ідею, розробляються стратегіями розбудови національної держави корінного народу зі всіма належними атрибутами. Титульний народ, який живе в цій державі, має ексклюзивне (виключне) природне, культурне, релігійне та історичне право на самовизначення і захист. Наголошується, що ці стратегіями в усуненні бар'єрів імперської асиміляції виконують три основоположні, водночас взаємопов'язані функції духовного відродження: консолідацію народу, його ідентифікацію та інтеграцію в цивілізований світ. Основується: усе, що заважає реалізації цих магістральних функцій національного поступу, — залишок недобросусідського оточення минулого, який сучасники, щоб швидше досягти кращого майбутнього, мають якнайменше залишати прийдешнім.

Ключові слова: Українська Національна Ідея, стратегіями розбудови національної держави, бар'єри захисту національної ідентичності, інформаційний простір.

Stepan VOVKANYCH

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4183-7857>

Doctor of Economics, Professor,

Leading Researcher

M.I.Institute of Regional Studies

of National Academy of Sciences of Ukraine,

Kozelnytska Street 4, 79026, Lviv, Ukraine.

E-mail: lsvovkanych@gmail.com

EXCLUSIVE FACTORS AND REGIONAL BARRIERS TO PROTECTING THE NATIONAL IDENTITY OF UKRAINIANS IN THE GLOBALIZATION OF HYBRIDIZATION

In the current article, probably for the first time, the model of state-building, where the nation is considered to be conscious of its national idea of the future development, is analysed. The stratagemes for building a nation-state of indigenous people with all the proper attributes are being developed. The title nation living in this state has an exclusive, natural, cultural, religious and historical right to self-determination and protection. It is noted that in a process of elimination of imperial assimilation barriers, these stratagemes perform three fundamental and at the same time interrelated functions of spiritual revival: consolidation of the nation, its identification and integration into a civilized world. It is stressed that everything impeding the realization of these core functions for national progress is a remnant of the hostile neighbourhood of the past, which contemporaries must not keep for the future generation to attain a better future.

In this context, an integrated approach to the National Idea is proposed as a set of integral stratagemes of national progress, which made it possible to highlight in each block of stratagemes the corresponding priorities of building a national state. For example, in the unity bloc — to return the peace and integrity of the country; in the defense of «ukrainianity» — implement the law of the Ukrainian language. As for the «dignity» bloc - adhere to the vector of civilizational development, achieve admission to NATO, the EU, achieve high socio-economic living standards of people of developed countries, indicators of their well-being and recreation; and at the same time — develop their own strength and resources.

The achievement of Ukraine affects not only the named blocks of stratagemes, but also the structure of global and regional factors, exclusive barriers that still lie in the field of Ukrainian studies of virgin land. The conclusion is intended to help the reader understand that in the conditions of an aggressive external environment and continued imperial support of the «fifth columns» in the Ukraine — this poses a great danger to state sovereignty, national identity and Euro-Atlantic integration.

The great importance for developing an effective road map for the ultimate exit of Kyiv from the orbit of Moscow's imperial claims, enhancing the self-exclusive subjectivity of Ukraine, and accelerating its accession to the number of free countries of the world.

Keywords: Ukrainian National Idea, stratagemes for nation-state building, barriers to national identity protection, information space.

Вступ. *Актуальність теми.* Дедалі стає очевидніше, що гібридна війна, розв'язана Путіним проти України, жорстоко мстить, якщо своєчасно не замислитися над тим — «хто, як, кому, через які канали і яку інформацію» поширює в українському національному просторі. Паче того, а чи нині українці серйозно задумуються над тим, що і хто йде наперед «русского міра»? «Зелені чоловічки». — Ні. Танки. — Ні. Поперед цього злочинного світу йде шовіністична російська ідея з імперсько-демагогічними, традиційно самодержцями накресленими «духовними скрепами: как обустроить Россию». Звісно, за рахунок обману «всего міра», але України — насамперед!

Інформаційні, точніше дезінформаційні елементи воєн відомі з давніх часів. Однак зараз їхня гібридність визначається місцем і співвідношенням застосування обсягів «дез», площами та інтенсивністю їх покриття, семантикою інформаційного контенту. Саме ці атрибути становлять сьогодні «м'яку частину» агресивної ідеології Росії. Ба більше, глобалізація гібридизації — це саме ті «духовні скрепи» сучасної державно-церковної політики «русского міра», скеровані на відновлення імперії зла, що нібито розпалася, але далі, на жаль, несе небезпечні виклики світовому порядку. Особливо суверенітету держав, які на пострадянських просторах вибрали шлях Незалежності, розбудови своєї Помісної Церкви, мови, культури, національної економіки та вектор інтеграції у вільний євроатлантичний цивілізований світ з його орієнтацією на колективний військовий захист і досягнення високіх стандартів життя, добробуту, екології тощо.

Основна частина.

Чи завжди клин клином вибивають?

Водночас в євразійському світі при соціально-психологічному тиску неофюрера, кривавих діях його опричників, силових структур йде гібридна війна, що її підживлюють несумлінні журналісти, недобросовісні письменники, одержавлені церковники, продажні соціологи, пропагандистсько-брехливі мас-медіа тоталітарних режимів. Війна, що може призвести до Третьої світової, йде за імперською інерцією в ушитій ними ж — інженерами людських душ (за кривопророцтвом вождя світового пролетаріату) — інформаційній одежі слова неправди, керованій демократії, вчергове обманутому та розділеному світі.

Чи можна від дезінформаційних джерел гібридизації, глобалізованих вічно тоталітарною Росією, за-

хиститися «стіною Яценюка?». Ні! Будь-яка інформація, по-перше, подібно до квантових частинок, за теорією квантової механіки, вривається крізь зачинені двері, одночасно досягаючи соціуму на клітинному рівні. По-друге, Росія на Донбасі воює не за Донбас. «Вся Вселенная должна быть русской». І не обов'язково усім розумітися на квантовій механіці чи шаховій дошці світової політики, але треба знати: гібридна війна не девальвує універсальність старовинного рецепту **«КЛИН КЛИНОМ ВИБИВАЮТЬ»**. Вона лиш актуалізувала принаймні дві його максими: а) клин, яким вибивають, має бути **потужнішим, якіснішим**; б) необхідність усвідомити аксіому: допоки імперсько-загарбницький мотив править нашим північним сусідом, а його етнічні межі не зменшаться до рівня земель московитів, не будуть вільними поневолені народи, доти державна ідея Кремля — **антагоністична** Українській Національній Ідеї (УНІ). Але світ про це не знає і не знатиме, бо українці мріють «запанувати в **своїй** сторонці», а Росія віками лиходіє в **їхній** — «по-братньому» визволеній, а насправді — окупованій, на якій вона задля «миру» вбиває захисників УНІ. При цьому цинічно страшать світ українськими націоналістами, що будімо розстрілюють «всех русскоязычных» і мирних слів — не «понімают».

Нині ширяться різні способи звільнення Криму, Донбасу, створилося навіть нове Міністерство інформаційної політики України. Насторожує, однак, що ні його працівники, ні Адміністрації Президента України не розуміють, що в ідеологічній роботі без УНІ — не обійтися. Утім, на відміну від шовіністично-імперської загарбницької ідеї, за якою — де ступила нога російського солдата, там земля «нашенська», Україна над своєю державною ідеєю, яка б в сучасних реаліях активно надихала народ почуттям правоти, патріотизму та соборності, — не **працює**. Немає пан-українських, загальнонаціональних ідеологічних партій, які б консолідували соціум на захист суверенності, збереження національної ідентичності та історичної пам'яті, розвиток рідної мови, культури, вільного інформаційного простору, творення єдиної Помісної Церкви; зміцнювали імунітет денаціоналізації, опірність інформаційним фейкам і наростанню соціально-психологічних атак Кремля, помагали протистояти новим зовнішнім викликам та внутрішнім, особливо п'ятиколонним небезпекам. Воюючи

«за нашу і вашу свободу», на жаль, в передвиборній гонитві спекулюємо пересновуванням республіки Україна, не маючи **стратегії розбудови національної держави** за лекалами УНІ, що комплексно акумулює людино-націоцентричність, синергійність і соціогуманістичність державотворення. Водночас ґрунтується на інтересах не лише корінної нації, а й є взірцем для визволення інших пострадянських республік, з суверенітетом яких Росія ніяк не може змиритися.

Обіцяючи вірно служити народові, переважно спереचाємося: **яку** Україну будувати? Шкода, однак далі огульної критики і самознищення не просуваємося. Чи не тому на 27 році Незалежності нації не дано виразно-твердої відповіді, досі не знаємо: яке суспільство будуємо, не визначилися з виборчою системою, структурою парламенту тощо. Чи не тому комік Зеленський, що на гумі над Майданом Гідності та протесаному електораті далі робить кар'єру, іще хоче, аби йому написати передвиборчу програму. А народна заступниця Юля обіцяє іще раз «допомогти» з газом? Замість праці на державотворчій ниві спекулюємо: є УНІ чи ні; працює вона чи ні? А без спільної ідеї, праці, нема синергії нації [1]. То що ж, скажете ви, готуймо свій «клин»! Симетрія за принципом «сам дурень» — не оптимальний вчинок. Гарячкуючи, не ув'яжімося в дзеркальну пропагандистсько-агітаційну кампанію проти Росії чи будь-кого із сусідів, яких вона нацьковує на нас не тільки порегіонально, а і в об'єднаних територіальних громадах. Головним було і є «декомпозицірованіє» України, аби її — **частинами** — **загарбати**.

Глобалізація гібридизації

вимагає глобального мислення

У турбулентний час, коли постійний член Ради Безпеки ООН, користуючись правом вето на його рішення, безбоязно-цинічно нападає на іншого учасника ООН, то справа не лише в **сусідських** відносинах, а в ефективності системи **світового порядку**, зокрема у **відповідальності** однієї нації (країни) перед іншою, в **агресивності** їхніх національних ідей. Україні зміцнення нацбезпеки слід вести паралельно з розбудовою власних збройних сил і вступом у міжнародні альянси колективного захисту, не забуваючи: хто упродовж віків нас ділив, нищив етнолінгво-інтелектоцидами, голодоморами. Нині розриває наші землі, переписуючи історію, далі втулюючи світові неправду про «порушення» Україною біля

Керченської протоки кордонів Росії. **Україна — в небезпеці, а українці — в транзиті**.

Отже, конче і нагально потрібно, аби Українська Ідея викристалізувалася як комплексний феномен національного і духовного **відродження**, як концепт складної соціально-економічної, культурно-мовної, релігійної, екологічної **генези**. Водночас як багатовекторна програма **розвитку** України, як **стратегія** (план дій) її уряду на майбутнє, де складові УНІ стануть пріоритетними **стратегемами державотворення**, підвищать його суб'єктність, субсидіарність, конкурентоспроможність та інші якості сучасного управління розвитком. Національна Ідея — це **стратегічна канва**, спроектована національною елітою не задля піару **висунення** в президенти, а **орієнтир** поступу спільноти, що через інтегральні складові Ідеї залучає до державотворення усіх патріотів України і поза нею суцільних, провладних і опозиційних політиків, інтелектуальні сили, ініціативи громадськості, моральних авторитетів, інших активних громадян та інституцій. **Без єднання Українською Ідеєю — занепадемося**.

У цьому сенсі ця Ідея — мегаважлива як ексклюзивний бар'єр **денаціоналізації** та **чинник консолідації** державотворчих дій з розбудови **національної держави**, формування **національних цінностей** та **інтересів**, **прориву** у вільний світ. Ба більше, УНІ для українства є не тільки програмою дій на **завтра**, а й засвоєння і збереження набутих **минулого**, його історичних, традиційних інституцій. Водночас — це науково обґрунтовані, інноваційно-інтеграційні спрямування **сучасників** у світоглядному, мотиваційно-ціннісному та інших духовно-інформаційних, просторово-часових вимірах. Це матриця для об'єднання народу, **ідеологічна** його основа, семантично вагоме і лаконічно висловлене **гасло**; рівно ж — стратегічна **лозія**, за допомогою якої належить привести український корабель в гавань Державності **європейського** рівня, гідного трудової людини, вільної нації, адекватного її цивілізованим викликам національного самоутвердження. Тобто складові Ідеї мають націлювати націю на виконання **триєдиних функцій**: **консолідацію, ідентифікацію та євроінтеграцію** з вектором на **світовий цивілізований розвиток**. Захід давно це зробив, забув, і нас не розуміє чи не хоче (не може) зрозуміти.

Таким чином, українцям насамперед треба бути **націоцентричними**, керуватися єдиними **соборними** інтересами, розвивати колективне мислення нації та **емерджентно** удосконалювати складові ідеї українського державотворення — його якісно нові **структурно-функціональні стратегіми**, що їх диктує **XXI сторіччя: Україна соборна, українська і гідна цивілізованого людства**. Формула **СУГ** (соборність, українськість, гідність) виразно проектує візію і місію сучасної національної ідеї, а її складові трансформуються в своєрідні **СУГестії**, за допомогою яких нація може вплинути на **якість** опрацювання **світоглядної стратегії** розвитку держави, на її оновлення. Тобто удосконалювати як суспільну **систему**, де, з одного боку, людина, нація і цивілізований світ — **триедино-необхідне** підґрунтя суспільного розвитку; з другого — складові **СУГ** — основоположні маркери і орієнтири **руху** до вершин цивілізації. Це вимагає не лише планування і прогнозування нашого розвитку, а і його конкретного **стратегізування** в рамках УНІ відповідно до інтегративних індикаторів розбудови структур **національної держави**, вносячи необхідні доповнення до Конституції України, її законів щодо ідеології, утвердження української мови, церкви. Єдина національна Церква — найпотужніший сегмент Української Ідеї.

Стратегізування в розбудові національної держави

Віддані життя патріотів дедалі більше переконують, що Українська Ідея має стати фундаментом розбудови **національної** держави, яка допоможе корінному народові втілити в життя своє **виключно** (ексклюзивне) природне, мовно-культурне, релігійне та історичне право на своє самовизначення і самовираження. Ця Ідея не заохочує «обуштраиватись» за рахунок загарбань чужих земель, не активізує імперські прагнення рашизму керувати світом, не стимулює гегемонію політичної «багатополярності» під російським, американським, китайським чи будь-яким іншим прапором. Не спекулює монополією інтернаціоналізму більшовиків, проти яких УПА ще під час Другої світової війни воювала за «волю людини, волю народам». УНІ нині налаштовує на розвиток культурного розмаїття, де голоси сильних світу цього не роблять безголосими упосліджені ними ж нації; не перешкоджають створенню для них ні рівних умов доступ до світової скарбниці знань, інфор-

мації, ні розвитку рідної мови, культури, національних медіа, економіки, освіти, науки, досягнення добробуту. Тільки трансформували складові УНІ в стратегіми розбудови самодостатньої і конкурентної держави, кожен українець і всі разом зможуть відповісти «Хто я?» і «Що зробив для Української держави?». **Стратегіми — це ті генеральні напрямні державотворення, за дорожньою картою яких має рухатись та самовіддано працювати і людина, і нація, аби не провалитися (чи не «допомогли сусіди») в небуття**. Тоді нації не занепадають, а, навпаки, трансформували екстрактивні (визискі) інститути в інклюзивні, досягають свободи і добробуту, незалежно від багатства їхньої країни [2].

Ці вчені довели: економічні чинники, природні ресурси не компенсують зло корупції, державної клептоманії, тіншової економіки, нетрудового збагачення від створених офшорів, екстрактивних інститутів, що обдурюють власний народ, роз'єднують націю, продукують бідність і соціальну байдужість. Водночас, як сказав третій Президент України В. Ющенко «Українській правді» (серп. 2018 р.), «якщо загубимо національне відродження, якщо не будемо приділяти уваги темі національної свідомості (Ідеї розвитку. — С. В.), програємо як нація, як квазінація. З цього починаються вигоди, переваги і сила спільноти, яка називається «нацією». З цього починали французи, німці, литовці, поляки. Якщо ви вирішили національне питання, ви вирішили все. Якщо не вирішили, ви — нецікаві та примітивні».

Ми не лише не були готові до війни у військовому аспекті. Насамперед не були єдині в ідеологічно-інформаційному плані як **соборна**, пан-українська державотворча спільнота. І не тільки тому, що, заколисані віками російсько-імперськими брехливими міфами, не могли уявити, що «старший» (?) брат, який насправді завжди був Каїном, може несподівано завдати удару ножем в спину. А це аксіома для нащадків, як і те, що досі не **об'єднані** Національною Ідеєю. В українців не було постійної та адекватної **захисної плівки** із просвітних знань, системи ідеологічно-інформаційного забезпечення, не було державної системи контролю «дез» і фейків Росії. Це віками гальмувало духовно-інформаційну мобільність (**ДІМ**) українців, тяглість (спадковість) їхнього розвитку. І нині заважає національному самовизначенню та інтеграції в цивілізований світ, вступу

в колективні форми захисту, підтримці не коміка, а відповідного лідера нації, що має концепт її всебічного поступу.

Отже, виникає нагальна потреба сформуванню нового рівня громадянської **свідомості** з високим статусом **згуртованості** нації, культури її колективного мислення, креативу творення нових знань і **стало-го** передавання їх наступним поколінням для підвищення **цільності** захисної плівки, **опірності** денаціоналізації, прориву в світ і **донесення** правди про УНІ. Йдеться про творення національної духовно-інтелектуальної **еліти**, про **темпи** розвитку інтелектуального капіталу задля **тягlosti** розвитку нації, підвищення освіченості, креативності, високої духовності та моралі, зрештою, пізнання світу і себе. Ідеться про Слово (Logos), де думка, ідея, мова виступають знаннево-інтелектуальним (духовно-інформаційним) **обручем** об'єднання людей, інтелектуальним **ресурсом** буття і духовним **щитом** захисту від дезінформаційного імперського опіуму одержавленої церкви, її метропольних міфів і анафем, що підживлюють відцентрове кочубейство, «старшобратство» і провінційне малоросійство, починаючи з привласнення чужих земель, імен, історій, ідей аж до придумування ідеологем новоросійства, формування нового «советского человека», «русского міра» як нових форм рашизму, помноженого на гібридну глобалізацію через втручання в справи інших держав, їх дискредитацію.

За цих ворожих дій не можна жити лише гаслами національної ідеї довоєнних часів. Вона розвивається за багатофункціональними соціально-економічними, етнічними, ментальними, соціально-психологічними, політичними залежностями. Гібридна війна вимагає нових форм кіберзахисту. УНІ закликає зосередитися на інформаційно-інтелектуальному аспекті, що передбачає не лише **територіально-просторову**, а й **духовно-інтелектуальну соборність** українців як їх **єдність** та **спроможність** разом, толокою, синергійно творити власну державу на нових ідеологічно-цивілізаційних засадах, консолідуючись і об'єднуючись історично, національно. Ми втратили частину території, але не зменшилось почуття соборного патріотизму нації. Це доказ того, що ці почуття формує не проста, а комплексно-інтегрована єдність, яка має триєдине підґрунтя: визнання спільної історії **минулого**, консолідацію бажань об'єднаних

територіальних громад **сьогодення** працювати заради вимірної держави **майбутнього** (політична воля впровадження соціально-економічних реформ, темпи євроінтеграції, україномовний простір, єдина національна Церква тощо).

Ідеологічна доктрина СУГ девальвує урапатріотичні популістсько-метафоричні характеристики майбутнього України як сильної, багатой, квітучої, з дешевим газом і без кредитів; водночас ставить її поступ на чітку канву світових індикаторів (рівень людського розвитку, згуртованості нації, інноваційно-інвестиційних впроваджень, нових укладів економіки тощо). Рівно ж — акцентує увагу на **моделі** соборності в духовно-інтелектуальному, мовно-культурному, ідейно-політичному, світоглядному вимірах, що на соціогуманістичних засадах формує, склеює і кристалізує із сірої маси населення, за Франком, націю в національно-свідому **спільноту** з притаманними їй **духовно-якісними** характеристиками (усвідомленням національної ідентичності, збереженням традицій, виховання патріотизму і консолідації нації, бути продуцентом нового продукту, передових новацій для дальшого поступу, прориву на світові простори і ринки).

Отже, у широкому плані йдеться про поступ шляхом реалізації цілого пакету **видимих і невидимих** активів, які уможливають зберегти національну **ідентичність** в системі **аксіологічних** (ціннісних) аспектів **цивілізованості**, що емерджентно забезпечується якісними процесами інтелектуалізації, гуманізації, елітаризації та екологізації. Ідеться про спільноти, де магістральною цінністю стають рівні економічні та політичні права кожного, а закличним мотивом є слова Шевченка «і чужому навчайтеся, і свого не цурайтеся!». Врешті, мова про помісні громади, свідомі: **Україна починається з кожного, хто сповідує ідею національної держави**. Лише подолавши скалу перешкод, набувши якостей, притаманних розвиненим націям, можемо прокласти «хоч си-нам, як не собі» дорогу у вільний світ.

Національна Ідея — ідеологічний первень, наукова основа і духовний обруч державотворення

Сучасними пріоритетами патріотичних стратегем УНІ ми приречені вимостити цю дорогу. Де **соборність** — це не лише інтеграція економік регіонів, не тільки участь в євроатлантичних заходах колективної

безпеки, у безвізі і культурно-показових ін'єкціях, а й консолідація на рівні духовних, морально-психологічних характеристик, внутрішньо притаманних людині та нації, їх свідомості та ментальності, які мобілізують, надають їм **когнітивно-філософську і світоглядно-об'єднуючу направленість**. Цьому має сприяти здатність лідера об'єднати національною ідеєю народ на побудову і захист власної держави — **української України**. Російську Україну ми вже збудували, дозволивши вічному ворогові УНІ анексувати Крим, вбивати мирних мешканців Донбасу, творити т.зв. ДНР, ЛНР.

Тяжкі умови святкування **сторіччя УНР**, велика строкатість претендентів на пост Президента України (перше враження, що дехто забув: Президент — це ще Головнокомандувач) зобов'язують **надолужити державницькі традиції**, частково втрачені через агресивні дії наших сусідів в кінці минулих сторіч. **Граблі та тривала відсутність державності повинні перестати бути нашими супутниками** при декомунізації, декадапізації та недопущенні неокочубейства. Під тим кутом зору чинний Президент України, що йде на другий термін, мав би започаткувати принаймні деякі новели, які б стали традицією. По-перше, висування своєї кандидатури на нову каденцію приурочити до Дня Соборності України — 22 січня. Дуже прикро, що популісти в цей День проводять з'їзди своїх лідероцентричних партійок, нагло приватизуючи звання — «політичного кіборга». По-друге, неписаною традицією має стати дозвіл це робити лише чинному Президенту перед молодіжною аудиторією, приміром, виступивши перед студентами Національного університету ім. Т. Шевченка з основними стратегемами Української Національної Ідеї як ідеологічною платформою розбудови національної держави титульного (корінного) народу за реальний період.

Бажано, окрім цього, аби чинний Президент ініціював в другій своїй каденції розбудову, яка б стала в новітній історії України окрасою духовної скарбниці нації. Установлення нині, наприклад, на центральній вулиці країни, її столиці — Хрещатику, де стирчать з-під землі залишки фундаменту знаку комуністичному ідолу і кату України, зруйнованому Майданом Гідності, що розстріляв сто років тому УНІ. Пан директор Інституту пам'яті В'ятрович жаліється, що немає пропозицій. Вже не вперше наголошую, що

там має бути **монумент Соборності України**, який заслужено і гідно представлятимуть автори слів та музики її Державного Гімну — Павло Чубинський та о. Михайло Вербицький. Вони: один з Заходу, другий зі Сходу — довели, що Соборність — це **іще здатність разом творити нове** на славу України. І те, що даний Україні Томос працюватиме на її Соборність, — немала їх заслуга. Президент України, її Уряд, міністри, держслужбовці, усі, хто задекларував в році, що минув, суму на мільйон гривень в грошовому виразі; а претенденти, що внесли обов'язкові два мільйони гривень застави, мають пожертвувати «десятину» від цих сум на вшанування пам'яті патріотів, що творили — наш Славен. Решта громадян добровільно жертвують, якщо можуть. Українці не знають, як виглядала Десятинна Церква, але їм може пощастити побачити воздвигнутий монумент Соборності методом толоки і синергії нації, ще раз підтвердивши гідність українців відродженій Церкві, традиціям, рідній мові та вектору обраного цивілізаційного розвитку людства. Вітання «Слава Україні — героям слава!» — це не форма, а запеклість і шана національно-визвольної боротьби народу.

Планетарне значення історичної справедливості щодо повернення Українській Церкві анексованої Московією автокефалії буде пошановано, якщо об'єднаємося в рамках Національної Ідеї для розбудови **української України** [3]. Досягнення цієї ідентифікаційної якості в системі стратегем не означає розхожу зловмисну спекуляцію гаслом: Україна лише для українців. Його затаврував ще Михайло Грушевський, позиціонувавши демократичну думку: якщо ти живеш в Україні та працюєш задля її добра, ти — українець. **Українськість** не визначається виключно етнічністю, а почасти презентує політичну націю, почасти громадянську, яка будує державу титульного народу, де націоналіст — це, передусім, патріот, який любить свою Батьківщину, як поляк любить Польщу, і не більше. Однак, є українець польського чи іншого походження. Коли чую щоденні зведення про воєнні дії на Донбасі, особливо про нові кровопролиття, самі вириваються слова-молитва: Боже, бережи Україну в її ексклюзивних змаганнях об'єднати світ в його різноманітності! Регіональні домінанти не мають заважати єдності і захисту національної ідентичності корінного народу.

Отже, українськість — це **ексклюзивний** здобуток нації, який треба не лише зберегти, а й розвивати як **національну барву** українського народу в різнокольоровому світовому суцвітті. Все, що заважає українськості, іншим стратегемам формули СУГ, — це регіональні та глобальні бар'єри державотворення. У цьому плані запропоновані стратегеми гармонізують певну радикальність націоналізму до сучасних цивілізаційних умов, виокремлюючи етнічну, мовно-культурну, історичну та іншу особливість. Адже є націоналізм як ідеологічна основа національно-визвольної боротьби українського народу, його ставлення до свободи поневолених народів: волю людині — волю народам! А є цинічне насадження шовіністичних ідеологем агресивних імперських устремлінь Росії. З одного боку, немає інтернаціонального націоналізму. З іншого, — саме псевдоінтернаціональні спекуляції більшовиків перетворили націоналізм із ексклюзивного бар'єра захисту національної ідентичності в шовіністичний механізм імперської асиміляції завойованих народів через політику їх «декомпозицірованія», а відтак — денационалізації, одурманювання комуністичними ідеологемами, тотального визиску вождями світового пролетаріату, проведення ними відповідної революції та інше [4]. Час розуміти: твоя свобода — до межі суцїда, до поваги його свободи.

У цьому сенсі поширення думки очільників опозиційних команд кандидатів в президенти України щодо її федералізації (В. Медведчук, В. Мураєв) є, фактично, продовженням денационалізації України, капітуляцією перед Путіним і поширенням його рефлексій, які він нав'ює керівникам інших держав. Україна, мовляв, — не справжня держава, яка, будцімто, не має ні власної території, ні мови. Неконструктивним видався у ВР піарний месидж вічного кандидата в президенти України Ю. Тимошенко — укласти на період виборів міжпартійний меморандум про тимчасове табу на міжлідерську критику; — промосковських лідерів опоблоку, які оминають наслідки русифікації українців, — теж не слід критикувати?! Це, фактично, ще раз підтвердило світоглядну обмеженість і виборчу зацикленість деяких лідерів, позаяк звучить як черговий тактично-хитрий хід — **єднатися, але навколо мене**. Замість того, аби піддержавному, стратегічно консолідувати патріотичні сили народу навколо Національної Ідеї, далі плодимо

свої партійки, потрясаємо їхніми прапорцями і думаємо, що усіх перехитрили, забуваючи геніальну рефлексію Франка: **все, що йде поза рами нації — фарицейство**. А тим часом кнесет прийняв Основний закон «Ізраїль — національна держава єврейського народу» [5]. Чому б ВР не прийняти закон «**Україна — національна держава українського народу**», за яким цьому (титульному, корінному) народові **виключно** надається втілювати своє природне, мовно-культурне, релігійне і історичне право на своє самовизначення і самовираження?! **Викорінюймо не лише корупцію, а й неокочубейство!** Незалежно — воно при наданні Томосу, чергового фінансового траншу, Javelin, намаганнях України вступити в НАТО чи підписанні провального для України газового договору з Путіним, що прискорив анексію Криму, спричинив війну на Донбасі, тисячі смертей, калік.

Слухаймо мудрих — людей і націй!

Будьмо вірні Україні!

Припинімо піар, що, мовляв, парламент Ізраїлю використав програму «Свободи» і Юлі, радикалізм Ляшка чи практицизм «Самопоміч», пустопорожній перевиборний галас та сфокусуємося на ексклюзивних перепопонах українського державотворення, безпеці нації. Чи не важливіше закон про заборону розбудови на землі українського народу Новоросії, чи проведення під дулами терористів виборів в регіональних, т.зв. народних республік, які заздалегідь визнаватимуться протизаконними, загарбницькими, тобто — злочинними. Світ має знати: корінний народ будує національну державу, і в кримській трагедії більше не наступить на аншлюсівсько-судетські граблі; адекватно і своєчасно реагуватиме на посягання Росії на суверенітет України, її територію, її води, мову, кордони її соборності та суверенності.

Якби наші депутати дбали про соборність України, а не про свої чергові вибори — такий закон давно був би прийнятий! А так маємо те, чого не повинні мати. Зокрема неясність: звідки у тих претендентів, що маніакально прагнуть сісти в найвище державне крісло, перманентно говорять неправду — нібито найвищі рейтинги?! Парадокс! Чим крутіше брешеш, тим більше у тебе балів! Цю ми за народ, який представляють, що нібито зовсім втратив реальні шкали оцінок? Аби мене не звинуватили в суб'єктивності, щоб не наступати на ті самі граблі, адже мені вже адепти Юлі прислалі з Києва відкритку з груби-

ми погрозами. Пошлюся на слова соціального психолога Олега Покальчука. Щобільше, що відомий технолог дуже слушно і скрупульозно аналізує явище «дуростійкості», яке в малоросів, хохлів, манкуртів, їх партійних кумирів — в фаворі. Власне, наведу його цитату, взяту із статті «Про «Новий курс», «Нову стратегію миру», «Нову Конституцію», або Коли настане час покаяння» («Універсум», 2018, № 7—8). Пан психолог, який свого часу працював у групі іміджмейкерів Юлі і мав нагоду добре вивчити лідера ВО «Батьківщина» зблизька, констатує: «Юля очень талантливый и квалифицированный человек. Но я бы точно посоветовал не подпускать ее пока ни к каким государственным дверям, кроме Генпрокуратуры, и то — когда там появится нормальный прокурор...». Додам: якщо ти претендуєш на лідерство у вірному служінні Україні, то не позичай у Сірка очей і не затуманою їх людям легендами про свою бабусю, яка «потерпіла» від Голодомору, народившись в іншу п'ятирічку після нього.

Отже, добре фінансово мобілізовані соціологи, їх безбідні та амбітні патрони далі тяжко працюють, аби виборцям нав'язати сталу і стару, далеко не гендерну модель: **вона і він**. Адже вона нині, розплівши косу, вже під оновленим іміджем народної вчительки, знову, звісно, вся в трудовому азарті. Усі решта, хто б там не був, за рейтингами, як сказав Путін на нещодавній прес-конференції, безнадійно позаду неї. Насторожує агресор, який популяризує твій, хоча тобою ж намальований — рейтинг. Ба більше, втручається у вибори. Або Вона, або війна! І на Злуку теж з відома Путіна, і теж під керівництвом Юлі! **Люди, зупиніться і не святотатствуйте!** Адже сторіччя Злуки об'єднує, зміцнює соборність, а не розширює політичну кон'юнктуру хворих на голову популістів, що цинічно вкотре обдурюють націю обіцянками альтруїстичного служіння. На відновлення Злуки ми йшли не під проплачену музику, не на високих обцасах, а з прапорами, ночами шитими львівськими членкинями «Просвіти», «Руху» із синіх і жовтих сувоїв, що їх привезли з Прибалтійських республік окремо; прапорами, піддідими під верхню зимову одягу, щоб дружно їх розгорнути в час «Х» на шляху від Івано-Франківська через Львов до Києва.

Нині світоглядно-стратегічне значення формули СУГ в тому, що вона нагадує: не ми перші в цивілі-

зованому світі вимощуємо свій національний шлях розвитку. Тому будьмо **гідними** розбудови своєї модерної національної держави як багатоаспектного завдання в сенсі вибору кращих вартостей людства із низки його багатогранних якостей. Гітлерівська Німеччина, колишній Союз чи нинішня Північна Корея нібито були і є консолідованими спільнотами. Але це не та консолідація, не ті лідери, цінності й суспільні норми поведінки. Зрештою, не ті стратегічні пріоритети державотворення. **Не той інклюзив**. Сьогодні ми вигідно часто називаємо лише дві складові триптиху Хвильового: «Геть від Москви!» і «Даєш Європу!». А є ще третя, центральна — «Даєш інтелекцію!». Туди треба йти не єврожебраками, не гомосовєтикусами, вмотивованими, аби там залишитися, а духовно та інтелектуально підготовленими патріотами.

Національна Ідея — це не тільки духовна високість слів: **Бог і Україна, а й всебічно розвинена цілісна людина та її соціогуманістична людяність у широкому вимірі поступу цивілізованого людства. Немає свободи людини без свободи її нації, а свободи нації без волі сусідніх з нею народів і народностей. Без української України чи без білоруської Білорусі — немає соіогуманістичної Європи**. Час, аби ці духовно-моральні чесноти наповнювали прикладний інструментарій для опрацювання дорожньої карти виходу поневолених Росією країн з її імперської орбіти, використовувалися для підвищення їхньої власно-ексклюзивної суб'єктності та прискорювали приєднання до числа розвинених держав вільного світу. Попри те, саме запозичення досягнень прогресивного людства з позицій стратегем ООН не дасть Україні забути, що нині вона на межі щоденного **вибору** між грубою гібридною силою тоталітаризму і синергією креативу розумного колективного захисту цивілізованого світу, його **цінностей та добродійства**. Аби на «межі» православ'я і католицизму зберегтися як соборна нація, маємо не лише об'єднатися в Єдину Помісну Церкву. Ці дискурси мають гармонізуватися і відстоятися в рамках ООН. І донесення її сенсів до світу припинить спекуляції чи то щодо переслідування українцями «всех русскоязычных», чи про геноцид над поляками, буцімто вчинений нами на землі української Волині. Справжні ж геноциди в Україні — це Великий Голодомор, штучно створений комуністами в 1932—1933 роках, та депортація ними

кримськотатарського народу в 1944 року, як і проведена поляками та СРСР в 1944—1946 рр. депортація з Лемківщини, Надсяння, Підляшшя і Холмщини, операція «Вісла» 1947 р., внаслідок — трагедія народів Закарпаття.

Висновки. Насамкінець ще раз наголошу, що втілення націдеї формату СУГ комплексно імплементує соціогуманістичні засади з вектором на паритетний захист і людини, і нації, спираючись саме на світову **культурологічну** основу. Зокрема, сповна уможливить скористатися мудрими органічно простими настанови Махатми Ганді своєму народові в постколоніальний час його національного і духовного відродження: «Я повинен залишати всі вікна і двері відчиненими, я за те, аби звідусіль усі культури світу припливали до мого порогу, але нічого не може бути таким, що збиватиме мене з ніг і повинь заливатиме мій дім».

Пам'ятаючи це, ми в пострадянський період маємо умислитися в українську Ідею як консолідуєчий націю інтегральний чинник, надавши їй соціогуманістичного імперативу як ідеї «сім'ї» у міжнародних стосунках (за якою до найслабших ставляться з найбільшою любов'ю, а голоси тих, що уявили себе сильними світу, не мають морального права залишити безголосими постколоніально-радянські народи). Ідею відповідальності нації перед нацією Папа Іван Павло II переніс у третє тисячоліття, в національну і соціальну площину народів і народностей, які прагнуть стати чи вже стали на шлях повернення до своїх духовних витоків. Світ над цією ініціативою Папи на сесії ООН, — проведеною з приводу святкування її п'ятдесятиріччя — не застановився. Ця рефлексія притаманна сузір'ю інших великих соціогуманістів минулого — Масарику, Гавелу. Її пропагує відомий американський історик Т. Снайдер, розглядаючи історичну відповідальність, шкода, **лише Німеччини перед Україною**. Адже не лише вона одна з країн, що підписали Будапештський меморандум, не згадують обіцянки Україні, — беззахисній і без'ядерній. Інші — тим часом загарбують її території, русифікують корінні народи, розстрілюючи національні ідеї, лідерів, збивають цивільні літаки з дітьми, фальшуючи мантру «нас там нет».

Узагальнивши соціогуманістичні погляди, препапувавши їх до українських реалій, можна зазначити, як це зробив Понтифік під час пастирського ві-

зиту до Києва, згадуючи Володимира Мономаха: **Не дайте сильним світу цього запропастити людину**. Проте стає страшно — занепадають нації, їх мови, традиції, молодь. Лише оберігаючи і людину, і націю — збережемо світ. **Не буде вільною людиною, доки підневільна її нація, доки на її землі ненаситно заглядає загарбник**. Не буде вільної Польщі без вільної України, навіть сховавшись під парасолькою НАТО. Дипломати, вчені гуманітарії мають ширше адаптувати рефлексії Гедройця, Куреня, Бжежинського щодо польсько-українських відносин. Ми в стані усвідомити заклик Папи Івана Павла II і опертися в наших сусідських взаєминах на мудрість **каяття** — «прощаємо, і просимо вибачення» — як державно-непорушне, широко-співчутливе та морально-соціогуманістичне, а не відкривати «другий фронт» гібридної війни на радість реаніматологів імперії зла. За умов великої недовіри до урядових інституцій хочеться звернутися до священників різних конфесій: **«Святі отці, будьте іще інтелігентами!»**

Чи не розумніше наклепованим нині в президенти скористатися історією Великого Князівства Литовського, аби націлити ЄС на активізацію дій сектору сучасної його східноєвропейської політики; на синергію зміцнення національної безпеки України, Польщі, Литви, Білорусі та інших країн Балто-Чорноморської гряди; на повернення автокефалії Київській Поміській церкві, яка в майбутньому може стати потужним медіатором об'єднання християн римо-католицького і візантійсько-православного обрядів. Коли всі разом, в одну ніч і один день святкуватимемо Різдво Спасителя людства, стимулюючи у світі екуменічний (і не тільки) дух і рух об'єднання. **Якби, за Шевченком, ми вчилися так, як треба, то не лише б нині мали свою мудрість, а й ЄС напоумили б щодо її східноєвропейської політики та загроз з боку Росії.**

Напрямки подальших досліджень. В умовах глобалізації гібридної війни за новий переділ світу, «обустройство» старої «імперії зла» під новелами «руського міра» та іншими ідеологемами шовіністичного расизму Національна Ідея українців є тим універсальним духовним обручем і опорою, що світоглядно та збройно протистоять експансії Путіна, утверджують соборну їх налаштованість на цивілізаційну інтеграцію та раціональність вибору вектора перспективно-потужної соціогуманістичної синергійності в розділеному світі. Нині — це чи не єдиний

шлях, що уможливає ексклюзивне право українців на консолідацію задля захисту своєї соборності, національної ідентичності та гідної інтеграції у вільний світ. Якщо говорити про ширший контекст національних ідей в контексті захисту розвитку нашого «Я», то втілення їх пріоритетних стратегем реальне лише при категоричному усуненні подальшої імперської асиміляції народів і народностей, шовіністичних бар'єрів національного і духовного їх відродження; надання належних військових гарантій цивілізованого світу щодо розвитку мовної, культурної, релігійної та іншої їхньої різноманітності, територіальної цілісності і суверенно-державної суб'єктності.

Таким чином, йдеться про подальші дослідження соціогуманістичного концепту комплексного захисту людини та її нації як **моделі пересновування національних ідей в ексклюзивне право кожного народу реально захищати свою національну ідентичність від асиміляційно-інформаційних, воєнних та інших імперських посягань — всіма способами, механізмами і засобами.** Таке право вкрай потрібне, аби мати **власну національну державу** зі всіма належними державними атрибутами — Гербом, Гімном, Прапором, рідною мовою, відрубною високою культурою, автокефальною помісною Церквою, соборною Нацією, власними героями, сильною Армією, передовою освітою, наукою, економікою, стратегемами української ідеї, ефективною екологією, комунікацією, охороною здоров'я та іншою інфраструктурою, міжнародними зв'язками, військово-політичними союзами та альянсами. Власне, запропонований комплексний підхід до Національної Ідеї як сукупності інтегральних стратегем нашого поступу потрібен, щоб виокремити в кожному блоці пріоритети розбудови національної держави. У блоді, приміром, соборності — повернути мир і цілісність країни; у збереженні українськості — не тільки прийняти, а й реально втілити закон про українську мову, пришвидшивши декомунізацію, зміцнити безпеку, в т. ч. інформпростору; щодо гідності — свого не цураючись та дотримуючись вектора цивілізаційного розвитку досягти

високих соціально-економічних стандартів життя розвиненого світу, показників добробуту і відпочинку, охорони здоров'я, захисту природи, вступити в колективні форми оборони — НАТО, ЄС та ін., рівно ж — розвивати власні сили і ресурси.

Досягнення цих запланованих показників, що є нашими домашніми завданнями, стосується не лише виділених блоків стратегем, а й структур глобальних та регіональних чинників і ексклюзивних бар'єрів, які досі теж лежать на ниві українських досліджень незаїманим перелогом. За агресивного оточення та імперських внутрішніх п'ятиколонників це становить небезпеку державній суверенності та національній ідентичності, нехтування якими — убивче, як і будь-яка війна. Щобільше, це життєво важливе для людини, екзистенційно для нації як окремої спільноти і глобально загрозливе для різноманіття розвитку людства назагал.

1. Вовканич С. Про синергію нації. *День*. 2018. 21 червня.
2. Дарон А., Джеймс Р. *Чому нації занепадають*. Київ: Наш Формат, 2016. 440 с.
3. Вовканич С. Об'єднатися в різноманітності, або Ще раз про українську національну ідею. *Дзеркало тижня*. № 35. 2018. 22 вересня.
4. Вовканич С. Візія ідеології розбудови національної держави — ексклюзив українського народу. *Народознавчі зошити*. 2018. № 6. С. 1347—1365.
5. *Основной закон: Израиль — национальное государство еврейского народа*. URL: www.knesset.gov.il/main/.ru.

REFERENCES

- Vovkanich, S. (2018, June 21). About the synergy of the nation. *Day* [in Ukrainian].
- Daron, A., & James, R. (2016). *Why do nations decline*. Kiev: Our Format [in Ukrainian].
- Vovkanich, S. (2018, 22 September). Combine in diversity, or Once again about the Ukrainian national idea. *Dzerkalo tyznia* [in Ukrainian].
- Vovkanich, S. (2018). The vision of the ideology of building a national state — an exclusive Ukrainian nation. *The Ethnology Notebooks*, 6, 1347—1365 [in Ukrainian].
- Basic law: Israel is the national state of the Jewish people*. Retrieved from: www.knesset.gov.il/main/.ru [in Russian].